

Hvordan påvirker det ungdom å ha delt bosted ved foreldres samlivsbrudd?

Forskningsprosjekt i sosiologi og sosialantropologi

Drottningsborg VGS

Av: Matilde Espeland, Mari Bendikte Brødsjømoen, Sandra Renee Kristoffersen, Jane Helen Kaaen

(Hjemløs, 2014)

Innholdsfortegnelse

1. Bakgrunn for forskningsprosjekt	3
1.1 Problemstilling	3
1.2 Hypotese	3
2. Teori	4
2.1 Relevant og aktuell forskning	5
3. Metode	6
3.1 Kvantitativ og kvalitativ metode	6
3.2 Forskningsetikk	7
3.3 Reliabilitet og validitet	8
3.4 Innhenting av informasjon	8
3.5 Informanter	9
3.6 Feilkilder	10
4. Analyse og drøfting av resultatene	10
4.1 Problemstilling	10
Hypoteser	10
Hypotese b	14
5. Konklusjon og erfaring	17
5.1 Erfaringer og lærdom ved å jobbe med prosjektet	18
5.2 Hvordan kunne vi gjort oppgaven bedre	19
6. Litteraturliste	20
8. Vedlegg	21
8.1 Spørsmål	21
8.2 Svar på undersøkelsen	23
8.3 Kvalitative spørsmål	27
8.4 Intervjuer	28
Intervju med informant 1	28
Intervju med informant 2	29
Intervju med informant 3	32
Intervju med helsesøster Elizabeth Weylert Sjølander	33

1. Bakgrunn for forskningsprosjekt

Hvert år opplever 30.000 barn at familien splittes, og hver dag får mer enn 80 barn beskjed om at mor og far skal flytte fra hverandre (Worren, 2015). Barna må nå forholde seg til to hjem og nye ordninger når det kommer til når man skal være hos mor og når man skal være hos far, eller om man kun skal ha fast bosted hos en av dem. Et kjent utsagn er at mange barn med delt bosted “bor i en bag”. Under dette forskningsprosjekt vil vi blant annet finne ut hvorvidt dette stemmer eller ikke. Noen forskere mener at barn og unge som bor vekselvis hos mor og far, altså har delt bosted, har det nesten like bra som de i en tradisjonell kjernefamilie (Stranden, 2017). Mens forskere på den andre siden har ment at barn og unge kan bli stresset av å bo to steder, og at det i verste fall kan skape en rotløs generasjon (Stranden, 2017).

Det er den siste påstanden vi vil forske på. For hvordan påvirker det ungdom å ha delt bosted ved foreldres samlivsbrudd?

1.1 Problemstilling

Med tanke på bakgrunnsinformasjonen vår har vi formulert en problemstilling:

- Hvordan påvirker det ungdom å ha delt bosted ved foreldres samlivsbrudd?

Dette er et vidt forskningsspørsmål, derfor har vi valgt å fokusere på ungdommer på Sørlandet. Sørlandet defineres som Aust- og Vest-Agder.

1.2 Hypotese

Vi har basert vår hypotese på egne tanker, erfaringer og opplevelser. Gjennom denne rapporten skal vi forsøke å finne svar på vår problemstilling gjennom en kvalitativt og kvantitativt undersøkelser.

Vi har valgt å fokusere på to ulike hypoteser:

- a) Ungdommer som har delt bosted føler ofte at de enten har flere tilhørigheter, eller ingen

- b) Med delt bosted fører ofte stress, forvirring, angst, dårlig samvittighet, usikkerhet og andre problemer med.

2. Teori

Vår oppgave omhandler påvirkning på ungdom av delt bosted ved foreldres samlivsbrudd. Dette har med sosialisering å gjøre. Sosialisering handler om å tilpasse seg samfunnet. Dette er en prosess som varer livet ut. Sosialisering består av både primærsosialisering og sekundærsosialisering, men det er primærsosialisering som er viktigst i starten av livet. Primærgruppen familie er en av de viktigste sosialiseringssaktørene tidlig i livet, siden det er dem som står nærmest. (Mangfold, 2012, s. 60-62)

Familie er et av begrepene vi vil bruke. Det kan defineres på ulike måter, og den definisjonen vi har valgt å gå ut ifra er: «en avgrenset gruppe mennesker som inngår i sosiale og følelsesmessige relasjoner, og som ofte bor i samme hushold.» (Mangfold, 2012, s. 67)

To andre viktig teoribegrep vi skal bruke gjennom oppgaven vår er samlivsbrudd og delt bosted. Samlivsbrudd er når personer i et samboerskap eller ekteskap går fra hverandre. Delt bosted forklares som en ordning hvor barnet bor fast både hos mor og far etter et samlivsbrudd. Barneloven §36 (Barneloven, 1997) tar utgangspunkt i at foreldrene har avtalefrihet med hensyn til hvor barnet skal bo fast. Foreldre kan derfor avtale at ungen skal bo fast hos begge foreldre; altså delt bosted (RUV, 2011).

I vår analyse har vi spurt om både «hjem», og «tilhørighet». Det kan bety det samme, men vi anser tilhørighet som noe dypere og personlig. Derfor har vi stilt spørsmål som kan si oss noe om begge begrepene i den kvalitative undersøkelsen.

Rotløs generasjon er et annet begrep vi vil bruke. Daria's definisjon på rotløshet er: "Ungdommen har ikke lenger klare retningslinjer, eller rollemodeller, med tanke på hvilke normer og verdier som skal ivaretas. Det blir derfor vanskeligere "å finne seg selv", samt å få en klar ide om sin egen rolle som voksen" (Daria, 2008, 16.03.). Vi definerer en rotløs generasjon som en generasjon etter beskrivelsen ovenfor.

Familiestrukturen har endret seg de siste 200 årene. Rundt 1800 var det vanlig med storfamilier, der familien også var et produksjonsfellesskap. Da hjalp alle til med å produsere det familien trengte av mat og klær, og en giftet seg ofte av økonomiske årsaker. Familien tok også ansvar for barneoppdragelse. Etter hvert gikk samfunnet fra å være bondesamfunn til å bli industrisamfunn, og dette førte til at det ble født færre barn, og dermed ble familiene mindre. Da oppsto de såkalte kjernefamiliene. 50- og 60-tallet kan en kalle kjernefamiliens storhetsperiode. Det var uvanlig å bo alene, de fleste giftet seg og fikk barn. (Mangfold, 2012, s. 67)

Dette endret seg på 70-tallet. Færre giftet seg, og antallet skilsmisser økte. Fra 1980 ble samboerskap normalt. Det var ikke lenger som i det tradisjonelle samfunnet, da en først ble kjærester, deretter forlovet seg, og så giftet seg. Samliv kunne en inngå uten å tenke på barn. I dag er det allikevel mange samboere som har barn. Her i landet er antallet nyfødte barn som har gifte foreldre under 50 prosent. I dag er familiene også mer en forbruksenhet, og ikke et produksjonsfellesskap som det var før. (Mangfold, 2012, s. 68-69)

Fram til 90-tallet var økningen i antall skilsmisser spesielt sterk. Antallet skilsmisser i dag har stabilisert seg på litt over ca. 10 000 skilsmisser i året. Det er barn med i bildet i over halvparten av disse tilfellene. Samlivsbrudd er noe som er veldig vanlig i dagens familier. Det er vanskelig å få et samlet tall på antall samlivsbrudd, siden skilsmissestatistikken ikke viser tallene for samlivsbrudd ved samboerskap. Ved samlivsbrudd i dag må barn ofte leve med at mor eller far har fått ny partner, og eventuelt at det kommer halvsøsken og stesøsken inn i bildet. Idag er det altså mye vanligere med samlivsbrudd enn det var på 1800-tallet. (Mangfold, 2012, s. 69)

2.1 Relevant og aktuell forskning

Centre for Health Equity Studies (CHESS) ble grunnlagt i år 2000 som et samarbeid mellom Stockholms universitet og Karolinska Institutet. CHESS viktigste forskningsområde er helseforskjeller, dvs. systematiske forskjeller i helse og overlevelse mellom individer og mellom sosialt definerte grupper. Vi har lest en av rapportene deres som heter "Barn i växelvis boende – en forskningsöversikt". Den handler i hovedsak om hvordan det påvirker barn å ha delt bosted, men i en del av rapporten blir det tatt opp hvordan ungdom opplever

det og hvilke konsekvenser det kan ha. Artikkelen hevder at ungdom kunne føle mangel på tilhørighet ved delt bosted, i tillegg til at mange syntes det var stressende å måtte pakke hver uke. Det var denne delen som er svært aktuelt for vårt forskningsprosjekt. Rapporten ble publisert i 2015 og ble skrevet av Emma Fransson, Malin Bergström & Anders Hjern.

I en artikkel ved Forskning.no, 2017 med overskriften «Skilsmissebarn med delt bosted har det best» har journalist Anne Lise Stranden intervjuet to forskere; Sten Erik Ulvund, professor ved Universitetet i Oslo, og psykolog Malin Bergström. Data i artikkelen er hentet fra det svenske statistiske sentralbyrået. I artikkelen kommer det frem at svenske studier viser at etter samlivsbrudd er det best for barn flest å bo vekselvis hos mammaen, og pappaen, såkalt delt bosted. Disse barna har det bedre enn de som bor mesteparten av tiden hos den ene forelderen. Både psykisk, fysisk og sosial helse er målt i den svenske studien.

Vi intervjuet Elizabeth Weylert Sjølander. Hun er helsesøster ved både Grimstad Helsestasjon og Drottningborg VGS. Elizabeth har studert ved Loma Linda University Health, Newbold College og Stavanger Sanitetsforening Sykepleierhøyskole. Hun har vært i dialog med mange skilsmissebarn etter mange år i yrket. Noen fellestrekk hun ser hos ungdom med delt bosted er at de ofte kjenner på dårlig samvittighet overfor foreldrene, og stress når det kommer til det å måtte pakke og flytte frem og tilbake.

3. Metode

3.1 Kvantitativ og kvalitativ metode

Det finnes mange ulike fremgangsmåter når det gjelder å finne svar på forskningsspørsmål, eller ønsker om informasjon om menneskers oppfatninger, opplevelser og holdninger. Innen forskning kalles disse framgangsmåtene for kvantitative og kvalitative metoder. Dataene som genereres i en kvantitativ spørreundersøkelse vil være i tallform, og målbart. Den har fordeler som at man kan få mye informasjon fra deltakere på kort tid. Denne formen kan også føre til at informasjonen blir begrenset, fordi det ofte er et lite antall spørsmål, med få alternativer. Dette kan resultere i feilkilder, dersom deltakeren ikke finner et alternativ som passer. En kvalitativ spørreundersøkelse vil derimot gå i dybden på hvert individ. Informasjonen innhentes da ofte gjennom et intervju, hvor spørsmålene er åpne slik at informanten kan

uttrykke sine meninger i dybden. Denne metoden kan resultere i at forskningsresultatene blir mer nøyaktige, og rapporten mer spennende. Metodene har derfor ulike bruksområder innen samfunnsforskning, og brukes ofte om hverandre (Ragnar Kortner, 21.11.2016, Ulike metoder).

I vår forskningsrapport har vi valgt å bruke både kvantitativ og kvalitativ metode, også kalt mixed methods. Grunnen til det er at vi ønsket et stort antall respondenter, med få data om hvert objekt (kvantitativ), samt studier med mindre antall informanter, men som samler inn mye data om hvert objekt (kvalitativ). Disse metodene vil til sammen gi oss data i brede, og dype spekter.

3.2 Forskningsetikk

Forskningsetikk dreier seg om å reflektere over forholdet mellom forskningen og omverdenen (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2009, 23.4). Undersøkelsen skal samsvare med norsk forskningsetikk. Normer og verdier er derfor en nødvendig faktor under hele prosessen. Når vi skal finne informasjon er veien kort fra relevant informasjon til uønskede konsekvenser for informantene. Forskningsetikken må også overholdes for å opprettholde den vitenskapelige integriteten. Ethvert brudd på forskningsetikk vil kunne resultere i mistillit til oppgaven.

Når det gjelder viktigheten av etikk, er forskningsprosessen vår intet unntak. Det å ha skilte/separerte foreldre og delt bosted kan være et sårt tema for mange. Vi har valgt å dele opp undersøkelsen i to deler; en kvalitativ og en kvantitativ. I begge delene er det ikke bare viktig at undersøkelsen er anonym, men også at spørsmålene ikke virker støtende og upassende for informantene. Før vi valgte intervjuobjekter forsikret vi oss om at situasjonen de er i ikke er for vond til å snakke åpent om til oss. Da vi informerte om undersøkelsen, presiserte vi for informantene at undersøkelsen var anonym. Dersom informantene får bekreftet at anonymiseringen og etikken er ivaretatt, vil dette resultere i ærlige og åpne svar, noe som er viktig for reliabiliteten.

3.3 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet er forbundet med målesikkerhet. Det betyr pålitelighet og forteller noe om hvorvidt resultatene er troverdige. I en del av prosjektet har vi tatt i bruk den kvantitative metoden. Da er det tallmaterialet fra spørreundersøkelsen som vil avgjøre reliabiliteten. Vårt resultat er troverdig ettersom vi brukte programmet EasyQuest, som er et verktøy der man kjapt og enkelt kan lage profesjonelle spørreundersøkelser. Her blir resultatene telt opp automatisk. Denne måten å telle opp resultater på er mer presis enn hvis vi skulle telt dem opp manuelt. Undersøkelsen er bare representativ til en viss grad, fordi undersøkelsen ikke har nådd ut til alle ungdom med delt bosted på Sørlandet.

Når det gjelder den kvalitative undersøkelsen, er det vanskelig å ha et fasitsvar på reliabiliteten til resultatene. Vi stoler på at informantene vi har snakket med har vært ærlige når de har svart.

Validitet er en betegnelse på hvor godt man klarer å måle det man har til hensikt å måle eller undersøke. For at undersøkelsen skal kunne regnes som valid, er spørsmålene nødt til å være relevante for problemstillingen vår. I tillegg påvirker også informantenes seriøsitet validiteten, men det mest avgjørende er om spørsmålene dekker alt vi skal ha svar på.

3.4 Innhenting av informasjon

Det første vi gjorde var å prate med helsesøster på skolen vår; Drottningborg vgs i Grimstad, for å finne ut hvilke spørsmål som var greie å stille. I tillegg spurte vi henne om hun hadde noen tips til hvordan vi skulle komme i kontakt med intervjuobjekter til den kvalitative undersøkelsen. Vi spurte også om hun har sett noen særtrekk ved tilfeller der ungdom har delt bosted (på grunn av skilte/separerte foreldre). Deretter lagde vi en kvantitativ spørreundersøkelse på nett. Den kvantitative undersøkelsen tok en del tid, ettersom det tok lang tid å få nok svar. Vi vurderte å sende undersøkelsen til Dahlske vgs i Grimstad, men dette viste seg å være vanskelig. Ettersom vi ikke visste hvor mange på Dahlske som har delt bosted på grunn av skilte/separerte foreldre, valgte vi å ikke sende undersøkelsen til skolen.

I starten tenkte vi at dersom vi publiserte undersøkelsen på sosiale medier, ville det resultere i useriøse svar. Etter hvert fant vi ut at dette var den enkleste måten å innhente informasjon på, og så ingen andre alternativer enn å gjøre dette. Egentlig tenkte vi å legge ut undersøkelsen på en facebook-side med medlemmer kun fra Sørlandet, men dette var vanskelig å få til. Årsaken var at en må komme fra Sørlandet for å få tilgang til slike facebook-sider, noe ingen i gruppa vår gjør. Da la vi ut undersøkelsen på noen andre facebook-sider i stedet, på «av jenter for jenter» og «av gutter for gutter». Vi la den også ut på «League of Legends», men undersøkelsen ble fjernet fra denne siden. De første dagene fikk vi ikke så mange svar, men etter hvert fikk vi flere. Etter et par uker hadde vi fått nok data, og avsluttet undersøkelsen. Da vi hadde avsluttet den kvantitative undersøkelsen, begynte vi å avtale intervjuer til den kvalitative undersøkelsen. I den kvalitative undersøkelsen var det flere spørsmål, bl.a. oppfølgingsspørsmål, slik at vi i større grad kunne få et innblikk ved de ulike sidene av å ha delt bosted. Det var veldig interessant og spennende å se mer detaljerte svar på hvordan det faktisk er, og ulike faktorer som spiller inn. Både den kvantitative og den kvalitative undersøkelsen var selvfølgelig anonym.

3.5 Informanter

Undersøkelsen vår viser kun data fra ungdommer på Sørlandet. Årsaken til dette er at vi selv er ungdommer, og det er derfor interessant å se hvordan jevnaldrende med delt bosted har det. Siden vi selv er en del av denne aldersgruppen, er det også enklere å innhente informasjon, siden vi lettere kan nå ut til dem på sosiale medier og andre arenaer.

Det var til sammen 58 personer som svarte på den kvantitative undersøkelsen. Til den kvalitative undersøkelsen intervjuet vi tre personer.

Aldersgruppen for undersøkelsen var 12-17 år. Årsaken til dette var at når en har fylt 12 år, skal et barns mening bli lagt stor vekt på ved bestemmelse av personlige forhold, for eksempel boforhold, etter barnelovens § 31 (Barneloven, 1998/2003). Når en er 18 år er en myndig, og kan derfor bestemme selv over eget liv (bl.a. hvor en skal bo). Derfor valgte vi å begrense undersøkelsen til maks 17 år.

Vi har også valgt å bruke begrepet samlivsbrudd i stedet for skilsmisse. Årsaken er at samlivsbrudd også omfatter samboerskap, som er en ganske vanlig familieform i dagens samfunn (Mangfold, 2012, s. 69).

3.6 Feilkilder

Fordi forskning er en komplisert prosess, kan ofte feilkilder forekomme. En feilkilde i vår undersøkelse er antall deltakere. Vi fikk 58 svar på vår undersøkelse, derfor kan ikke dette representerer alle ungdommer på Sørlandet. Vi hadde også en skjevfordeling i forhold til kjønn. Det var en større andel jenter som deltok i vår undersøkelse. Noe annet som kan føre til feilkilder er svaralternativ. Dersom deltakeren ikke finner et svaralternativ som passer må deltakeren velge et mindre presist svar. I forbindelse med vår kvalitative undersøkelse er det færre feilkilder. Dersom våre intervjuobjekter ikke føler seg komfortable, kan de fort svare noe de egentlig ikke mener eller føler. Derfor var det viktig under våre intervju å skape et miljø hvor de følte seg komfortable, og vi forsikret informantene om at de var anonyme.

4. Analyse og drøfting av resultatene

Vi skal her analysere og drøfte resultatet av den kvantitative og kvalitative spørreundersøkelsen opp mot vår hypotese og problemstilling.

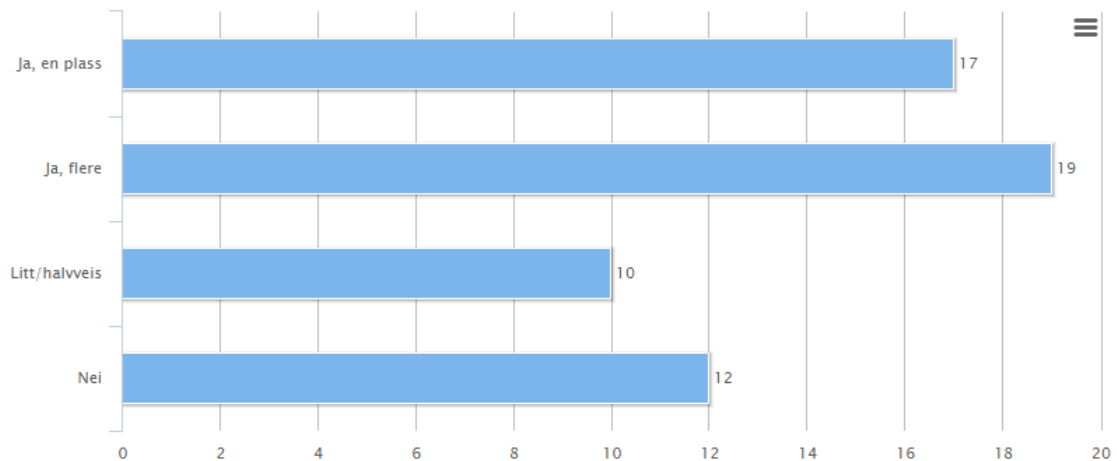
4.1 Problemstilling

“Hvordan påvirker det ungdom å ha delt bosted ved foreldres samlivsbrudd?”

Hypotese

- a) Ungdommer som har delt bosted føler ofte at de enten har flere tilhørigheter, eller ingen.

Har du en plass du anser som "hjem"?

Det er stadig mer og mer vanlig med en ordning der barnet har delt bosted, også kalt fast bosted hos begge foreldrene. Dette kalles også “50-50” ordning. Begge foreldrene har fast bostedskompetanse etter barnelovens §37. (Barneloven, 1998/2003).

I den kvantitative spørreundersøkelsen kom det fram at 19 av 58 ungdom føler de har flere plasser de anser som “hjem”. Av de 58 ungdommene var det 12 stk som ikke føler de har en plass de anser som “hjem”. Tilsammen var det 31 av 58 tilfeller som stemte med vår hypotese. De 27 andre ungdommene hadde enten en plass de anser som “hjem”, eller litt/halvveis en plass, så de 27 andre stemte ikke med hypotesen. Konklusjonen her er at det er et lite flertall som stemmer med vår hypotese, altså 53 %, mens 47% stemte ikke med vår hypotese. Dette viser at det er stor variasjon mellom tilfellene, og dersom vi hadde fått flere svar, ville kanskje flertallet av dataene ikke stemt med vår hypotese.

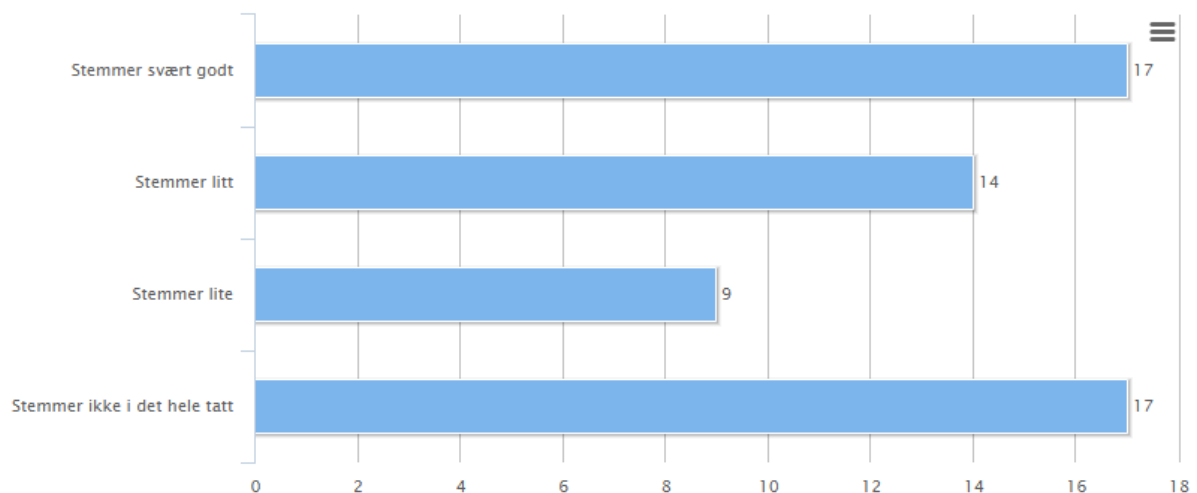
I de kvalitative spørreundersøkelsene vi har foretatt på 3 ungdommer, har vi fått et mer nøyaktig svar på hvordan de opplever delt bosted. I intervjuet med Informant 1, stilte vi spørsmålet “Har du en eller flere plasser du anser som “hjem”?” Personen sa følgende: “Jeg føler at jeg svever litt, og at jeg ikke har noe ordentlig plass som er hjem, og at jeg bare fyker litt frem og tilbake, på en måte.” Informant 2 svarte her: “Jeg ser på begge stedene som hjem. Men mamma beholdt huset da, så det er der jeg har bodd mest i lengde liksom i forhold til år, men jeg ser på begge som hjem.”. Informant 3 svarte på spørsmålet: “Ja, flere”. Her ser vi at alle svarene fra informantene stemmer med vår hypotese, altså, ungdom med delt bosted føler at de enten har flere hjem, eller ingen.

Da vi spurte om informantene føler at de har en tilhørighet til et sted, svarte informant 1: “Ehh, både og, jeg føler at jeg er litt sånn, visst det er den ene eller den andre plassen så er jeg litt turist, eller på besøk. Jeg føler ikke jeg har en spesiell plass jeg er fra på en måte.”.

Informant 3: “Flere.”. Disse svarene viser igjen at vår hypotese stemmer. Svarene vi ville fått på disse spørsmålene er forskjellig fra person til person, men vi ser at et flertall føler det samme når det gjelder tilhørighet, og “hjem”, altså, de føler tilhørighet til enten flere hjem, eller ingen.

Når vi sammenligner svarene vi har fått inn fra våre informanter med forskningsrapporten fra CHES (Centre for Health Equity Studies), ser vi en tydelig sammenheng. CHES kom fram til: “För någon kunde det kännas som att man inte hör hemma på något ställe.” (CHES, 2015). Dette stemmer svært godt med våre funn. Derfor kan vi konkludere med at en del ungdom kan føle på akkurat dette, at man ikke føler man hører hjemme noen plass. Underveis har vi også sett at det er veldig varierende om ungdom føler at de har en plass en anser som hjem eller ikke, fordi hvert tilfelle er ulikt.

Hva tenker du om utsagnet "Bo i en bag" stemmer dette?

Det vi anser som å “bo i en bag”, er at man flytter frem og tilbake mellom ulike bosteder, og føler derfor at en “bor” i flyttebagen, ved at man aldri får pakket ut av den.

I den kvantitative spørreundersøkelsen stilte vi spørsmålet “Hva tenker du om utsagnet “Bo i en bag”? Stemmer dette?”, og vi fikk varierte svar. Det var 54% som svarte at utsagnet enten stemte svært godt, eller litt. 46% svarte at utsagnet stemmer lite, eller ikke i det hele tatt. Dette viser at det ikke er en tydelig fasit på om utsagnet stemmer eller ikke. Alle tilfellene er svært ulike, og vi kan derfor ikke trekke en tydelig konklusjon. Men dataene våre viser at det er noen flere som kjenner seg igjen i utsagnet “Bo i en bag”, enn de som ikke kjenner seg igjen.

I den kvalitative spørreundersøkelsen stilte vi det samme spørsmålet “Hva tenker du om utsagnet «bo i en bag», stemmer dette for deg? Informant 1 svarte da: “Det stemmer veldig, perfekt for meg. Det blir sånn at når du skal til den andre forelderen, så pakker du ned i en bag, også flytter du frem og tilbake. Så, du reiser jo frem og tilbake med en bag med klær og alt du har. Du har liksom ikke ett fast klesskap der alt ligger. Også blir det ofte sånn at du glemmer ting hos den ene, som du skulle hatt med her. Du føler deg litt som en sigøyner.”. Informant 2 svarte: “Etter det hadde gått halvannet år, når vi flytta rundt sånn så var jeg og lillebroren min litt sånn irriterte på at vi måtte flytte hver uke så vi hadde lyst til å kanskje gjøre sånn at det ble to ukers mellomrom. Men vi bare beholdt at det var sånn hver uke, men ja jeg kjente litt på at det var som å bo i en bag etter det hadde gått en stund.”. Svaret fra informant 3 var: “Ja.”. Vi ser tydelig at svarene fra informantene kan knyttes opp mot svarene på spørsmålet “Har du en plass du anser som hjem?”, der informantene svarte at de enten følte at de ikke hadde noen plass de anså som hjem, eller flere plasser de anså som hjem.

Det å bo i en bag har altså en sammenheng med delt bosted, når vi ser på dataene fra spørreundersøkelsene. Av de 31 ungdommene som svarte at de enten ikke har en plass de anser som “hjem”, eller flere plasser de anser som “hjem”, var det 15 som svarte at utsagnet “bo i en bag” stemte litt, eller svært godt. Vi kan derfor ikke konkludere med at alle de som enten svarte at de ikke har en plass de anser som “hjem”, eller flere plasser de anser som “hjem” har en sammenheng med om en føler utsagnet “bo i en bag” stemmer.

I et intervju med helsesøster ved Drottningborg Videregående skole i Grimstad Elizabeth Weylert Sjølander stilte vi dette spørsmålet: “Er det mange som føler at de “bor i en bag”, når de må flytte frem og tilbake osv.?”, Elizabeth: “Jaa, noen opplever nok litt det (...) at det er stressende å ikke hele tiden vite hvor du skal og hos hvem du har gymtøyet. Etter hvert finner man jo gjerne løsninger å ha de vanligste tingene liggende på begge steder og sånn, men for

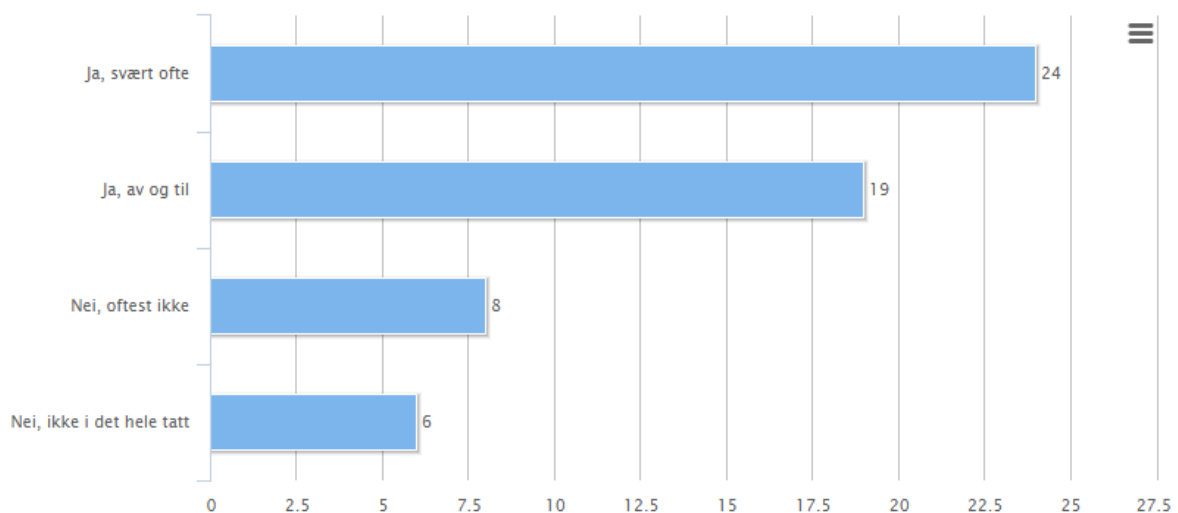
noen er det et stressmoment.”. Mye av vår data stemmer med det helsesøster har fått inn fra ungdom med delt bosted. Det er tydelig at en stor del av ungdom på Sørlandet føler de bor i en bag, dette ser vi i både den kvalitative og den kvantitative undersøkelsen og i intervjuet med helsesøster. Det er igjen mange som ikke kjenner seg igjen i utsagnet, derfor er det vanskelig å konkludere med det ene eller det andre.

Hypotese b

- b) Med delt bosted fører ofte stress, forvirring, angst, dårlig samvittighet, usikkerhet og andre problemer med.

Konflikter i familien, eller hvis en av foreldrene forsvinner uten at de forstår hvorfor, kan være like stressende som ved å bo to steder, mener den svenske psykologen Bergström. (Stranden, 2017, s. 1). Hun sier også at barn og ungdom som bor vekselvis hos både mor og far faktisk er mindre stresset enn skilsmissebarn som bare bor hos en av foreldrene. At barn og ungdom savner, og tenker på den andre av foreldrene kan være blant årsakene til dårligere helse hos de barna som bor hos den ene av foreldrene, mener Ulvund. (Stranden, 2017, s. 1)

Opplever du stress ved å ha delt bosted?

I den kvantitative spørreundersøkelsen spurte vi også ungdommene om de opplevde stress ved å ha delt bosted. Her svarte flertallet, altså 43 av 58, at de enten svært ofte, eller av og til opplever stress ved delt bosted. Det var 14 stk. som mente at de ikke opplever stress ved delt

bosted i det hele tatt, eller som oftest ikke. Her stemmer altså vår hypotese med et stort flertall av dataene, altså 74%.

I den kvalitative spørreundersøkelsen stilte vi intervjuobjektene dette spørsmålene: “Har du noen gang opplevd noe av dette som følger av delt bosted? Stress, forvirring, angst, dårlig samvittighet, usikkerhet og andre problemer, i så fall, hvilke?”. Informant 1 svarte da: “Jeg har følt på stress, og litt forvirring, som om jeg skal til den personen, eller den. Ikke noe angst, men jeg har ofte dårlig samvittighet ovenfor den andre. At den ene vil at jeg skal komme dit, mens den andre vil at jeg skal komme dit. Også blir det sånn, weeh. Så vet du ikke hva du skal, ja. Så må du velge da. Også må du jo prøve å være like mye hos begge, men så vil du jo kanskje helst være der. Og i jula, så blir det jo dårlig samvittighet, for jeg er jo hos de annethvert år. Jeg fikk jo alltid dårlig samvittighet når jeg måtte la den ene forelderen blir igjen alene der. Jeg har også følt at jeg har vært veldig flau. Også det med venner, at jeg ville aldri, jeg hadde ikke lyst å ta med folk hjem liksom, for de var jo vant med å ha mamma og pappa.”

Informant 2 svarte: “Jeg syns ikke det var så stressende, men jeg ble rimelig irritert et par ganger når for eksempel jeg måtte begynne å pakke fordi jeg skulle ned til pappa når jeg liksom ikke hadde lyst til å gjøre noe annet enn å bare sette meg foran pc-en for eksempel. Så ja på en måte så kan det jo ha vært stressende, men jeg ble for det meste irritert. Men det gikk fint.”, “Jeg har ikke følt noe spesielt på de tingene du nettopp sa nå. Liksom jeg har veldig åpent forhold med begge foreldrene mine og jeg kan snakke med de om alt jeg vil og de vet så og si alt om meg og jeg vet alt om de. Så liksom når jeg først er hos den ene så tar jeg meg liksom god tid til å snakke med de og være med de sånn at vi liksom skal ha et like bra forhold selv om jeg ikke bor hos de fast. Særlig, sånn var det hvert fall i 9. og 10., at jeg var jo mye med hver forelder når jeg var hjemme for liksom de ser meg ikke like ofte som de gjorde før og da er det andre ting man må ta stilling til så ja, men jeg følte ikke noe på stress, men jeg følte kanskje litt på dårlig samvittighet da, for det var derfor jeg var litt ekstra mye med hver av dem enn det jeg var før, når det ikke var delt bosted.”

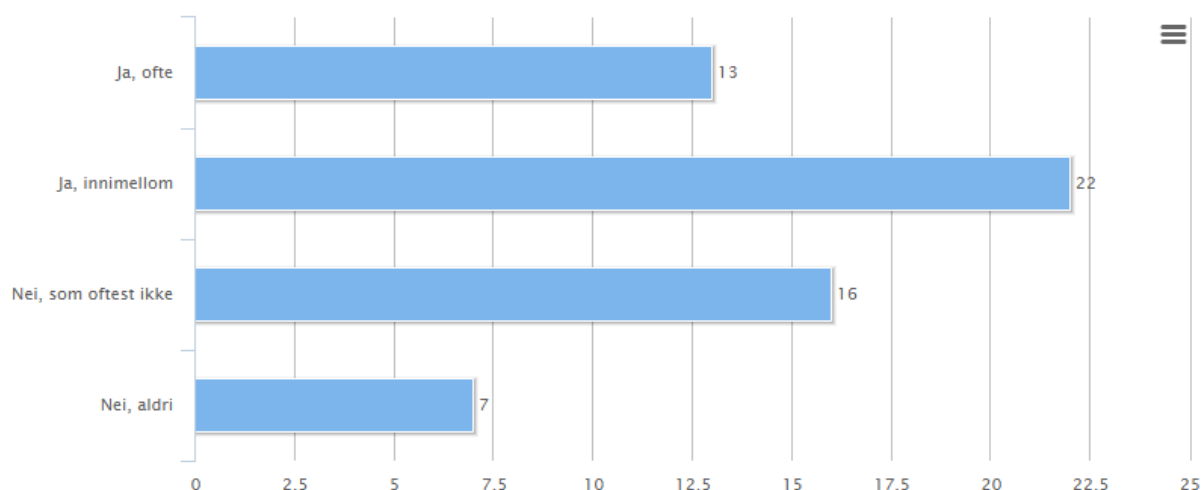
Svarene fra informant 3 var som følger:”Ja, stress og dårlig samvittighet spesielt kanskje.”. Disse dataene stemmer med hypotesen vår når det gjelder stress, dårlig samvittighet, forvirring og andre problemer (irritasjon og flauhet) informantene har ikke følt på angst og usikkerhet. Som tidligere nevnt sier psykologer at delt bosted kan føre til stress og dette

stemmer igjen med våre dataer. Vi kan konkludere med at deler av hypotesen stemmer, men vi trodde hypotesen skulle stemme enda bedre.

I intervjuet med Elizabeth stilte vi også et annet spørsmål: “Er det mange fellestrekk ved ungdom som delt bosted? Er de stressa eller har de skyldfølelse eller dårlig samvittighet?” Elizabeth: “Ja, veldig mange, det gjelder egentlig i alle hjem hvor foreldrene går fra hverandre i alle aldre. Jeg har jo jobbet med barn og ungdom, så et fellestrekk er at barna veldig fort får skyldfølelse for ting som ikke egentlig skulle gjelde de. Og selv når liksom alle andre skjønner jo at dette har ikke ungdommen noe grunn til å ha noe del i eller skyld i så er det veldig ofte at de tar litt skyld. Så det kommer ofte frem”. Dette viser at våre informanter føler på de samme problemene som det de ungdommene Elizabeth har snakket med føler.

Igen ser vi at vår forskning står i samsvar med CHESS sin forskningsrapport. “Barnen tyckte det var stressigt att packa väskan varje vecka och beskrev det som kaotiskt när föräldrarna bytte dag, eftersom det var lätt att glömma saker i det andra hemmet.”. Dette utdraget fra CHESS sin rapport passer svært godt i forhold til våre funn. Informantene har svart noe liknende med det CHESS har kommet frem til. Derfor har vi kommet frem til at flertallet av ungdom med delt bosted i mange tilfeller føler på stress, dårlig samvittighet, og forvirring.

Er tankene dine ofte hos den andre forelderen?

Et annet spørsmål vi også stilte var “Er tankene dine ofte hos den andre forelderen?”. Disse svarene kan vi knytte opp mot svarene på spørsmålet “Opplever du stress ved å ha delt

bosted?”. Vi ser at flertallet opplever av og til, eller svært ofte stress. 70% av de samme som følte stress, hadde ofte, eller innimellom tankene hos den andre forelderen.

I den kvalitative undersøkelsen stilte vi spørsmålet «Er tankene dine ofte hos den andre forelderen?». Informant 1 svarte da: «Ja, det er det. Fordi ofte blir det jo sånn at du tenker mye på hva den andre forelderen gjør, og hva som skjer der borte. Og at du lever på en måte to ulike liv.». Informant 2 svarte: «Nei.», og informant 3 svarte: «Ja.». Her ser vi at to informantene som opplevde stress ved delt bosted også hadde tankene hos den andre forelderen. Svarene fra informantene stemmer overens med den kvantitative undersøkelsen, ca. 2/3 av de som opplever stress ved delt bosted, har tankene hos den andre forelderen.

Det vi kan se når vi sammenligner hypotese a) og b), er at det var 19 personer som har svart “ja, flere hjem” når vi stilte spørsmålet “Har du en plass du anser som hjem?”. Av disse 19, var det 16 (84%) som svært ofte, eller av og til opplever stress ved delt bosted. 17 personer svarte at de har én plass de anser som hjem, og av disse var det 11 som svært ofte, eller av og til opplever stress ved delt bosted. 10 ungdom oppga at de føler “litt/halvveis” at de har en plass de anser som hjem. 8 av disse 10 opplever svært ofte, eller av og til stress ved delt bosted. Til slutt var det 12 ungdom som ikke føler de har en plass de anser som hjem. Av disse 12 var det 8 som svarte at de svært ofte, eller av og til opplever stress ved delt bosted. Dette viser at flertallet av våre informanter føler på stress ved delt bosted.

Ifølge en artikkel på forskning.no, er det som tidligere nevnt forskere med motstridende synspunkt på om delt bosted fører til stress (Stranden, 2017). Vår forskning stemmer med dem som har uttalt at barn og unge kan bli stresset av å bo to steder, og at det i verste fall kan skape en rotløs generasjon.

5. Konklusjon og erfaring

Gjennom vår forskningsoppgave har vi utarbeidet en konklusjon ut ifra vår hypotese sett opp mot dataene vi har fått inn. Denne oppgaven tar for seg hvordan ungdom kan bli påvirket av delt bosted ved foreldres samlivsbrudd. Vi hadde en hypotese om at ungdom som har delt bosted kan føle at de enten har flere tilhørigheter eller ingen, og at det kan føre til at ungdom

kan føle på stress, forvirring, angst, dårlig samvittighet, usikkerhet, og andre problemer. Det vi har funnet ut er at et flertall ungdom med delt bosted føler noe likt med vår hypotese; nemlig at de føler at de enten har flere tilhørigheter, eller ingen. Her stemmer dataene overens med hypotese A. Ved hypotese B, at ungdom med delt bosted kan føle på stress, forvirring, angst, dårlig samvittighet, usikkerhet og andre problemer, ser vi derimot at teorien vår stemmer delvis. Vi trodde dataene skulle vise at informantene følte mer på angst og usikkerhet. Ungdom med delt bosted følte mer på dårlig samvittighet, stress, forvirring, og andre problemer, ikke angst, usikkerhet. Vi kan derfor si at vår hypotese stemmer til en viss grad med dataene. I en helhet kan vi se at våre hypoteser stemmer ganske godt med resultatene vi har fått inn. Vi har funnet ut at en fasit på hvordan ungdom blir påvirket av delt bosted er vanskelig å finne, fordi hvert individ opplever situasjoner forskjellig, og hvert tilfelle er også svært ulikt. Om dette med delt bosted kan føre til en rotløs generasjon, er vanskelig å si. Dette er noe som må, og bør forskes nærmere på.

5.1 Erfaringer og lærdom ved å jobbe med prosjektet

Å jobbe med dette prosjektet har vært spennende, samtidig som det har utfordret oss. Vi har fått et innblikk i hvordan det er å skrive en forskningsrapport, noe som har vært lærerikt. I løpet av denne perioden har vi lært viktigheten av å samarbeide godt for å få et vellykket sluttresultat. Det å fordele oppgaver er viktig for at alle i gruppa har noe å gjøre, men det er også viktig å ha en åpen dialog under hele prosessen slik at alle henger med og ønsker å nå samme mål. Vi valgte å fordele det vi skulle skrive, på den måten fikk alle hver sin oppgave. Vi skrev i Google Docs, her kunne alle hele tiden lese det de andre i gruppa skrev og eventuelt gjøre endringer. Dette opplevde vi som svært effektivt. Mesteparten av jobbingen har skjedd i skoletimene, men vi har også møttes etter skolen for å jobbe med prosjektet. Det som har vært utfordrende med oppgaven er å sette seg raskt inn i hvordan vi skulle begynne å jobbe med selve rapporten. Kreativiteten vår ble også utfordret da vi i starten av prosessen måtte komme opp med et forskningsspørsmål og problemstilling. Vi har lært at det kan være vanskelig å få nok informanter når det er flere krav til hvem som kan gjennomføre undersøkelsen. Dybdeintervjuene vi hadde med de tre ulike informantene var en positiv erfaring. De var åpne og ærlige og ga oss gode svar, dette gjorde det hele mye lettere for oss. Til tross for at vi har støtt på utfordringer har vi hatt det gøy sammen som gruppe og kost oss med skrivingen.

5.2 Hvordan kunne vi gjort oppgaven bedre

Når vi tenker tilbake på arbeidsprosessen, ser vi at det er en del ting vi kunne gjort for å løfte oppgaven til et nytt og høyere nivå. Vi kom litt tregt i gang med selve arbeidsprosessen, så i begynnelsen burde vi lagt en bedre arbeidsplan slik at vi hadde kommet raskere i gang. På den kvantitative undersøkelsen fikk vi inn 58 svar, flere svar hadde gjort undersøkelsen mer representativ. Dette kunne vi oppnådd ved å for eksempel legge ut undersøkelsen flere steder enn vi gjorde. Spørsmålene vi stilte i den kvantitative undersøkelsen burde også vært mer gjennomarbeidet, vært mer presise og tatt enda mer utgangspunkt i problemstillingen

6. Litteraturliste

Bøker

- Westersjø, M., Kval, K., Andreassen, O., & Henningsen, R. (2012). *Mangfold*. Cappelen damm.

Nettsider

- Advokatfirmaet RUV. (2011). *Jusinfo*. Hentet fra <http://jusinfo.no/index.php?site=default/721/924/932/938>
- Barneloven. (1997/2003). *Avgjerder som kan takast av den som barnet bur fast saman med*. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7#KAPITTEL_6
- Barneloven. (1997/). *Kvar barnet skal bu fast*. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7/KAPITTEL_6#§30
- Barneloven. (1998/2003). *Lov om barn og foreldre*. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7#KAPITTEL_6
-
- Daria. (2008, 16.03.). *Ungdomsårene*. Hentet fra <http://www.daria.no/skole/?tekst=10057>
- De nasjonale forskningsetiske komiteene. (2009, 23.4). *Forskningsetikk*. Hentet fra <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/naturvitenskap-og-teknologi/Forskningsetikk/>
- Fransson, E., Bergström, M. & Hjern, A. (2015) *Barn i växelvis boende – en forskningsöversikt*. Hentet fra http://www.chess.su.se/polopoly_fs/1.261599.1450340833!/menu/standard/file/Barn%20i%20va%CC%88xelvis%20boende%20-%20en%20forskningso%CC%88versikt.pdf
- Stranden, A.L. (2017, 30.01), *Skilsmissebarn med delt bosted har det best*. Hentet fra <http://forskning.no/helse-forebyggende-helse-sovn-barn-og-ungdom/2017/01/skilsmissebarn-med-delt-bosted-har-det-best>
- Worren, V.K. (2015), *80 nye skilsmissebarn hver dag*. NRK. Hentet fra <https://www.nrk.no/norge/80-nye-skilsmissebarn-hver-dag-1.12261446>

Personer

- Sjølander, Elizabeth W (2017) Intervju med helsesøster. 11 Januar.

Bilde

- Hjemløs[Bilde] (2014). Hentet fra http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=433463&a=3

8. Vedlegg

8.1 Spørsmål

easyQuest

Dersom du ikke er mellom 12 og 17 år, ikke har skilte/separerte foreldre, eller ikke har en tilknytning til Sørlandet, vennligst avslutt undersøkelsen.

Alder?

- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17

Kjønn?

- Jente
- Gutt
- Annet

Hvis ikke du bestemte det selv, er du fornøyd med denne avgjørelsen?

- Ja, veldig
- Ja, litt
- Helt greit
- Nei, litt misfornøyd
- Nei, ikke i det hele tatt

Er tankene dine ofte hos den andre forelderen?

- Ja, ofte
- Ja, innimellom
- Nei, som oftest ikke
- Nei, aldri

Har du en plass du anser som "hjem"?

- Ja, en plass
- Ja, flere
- Litt/halveis
- Nei

Hvor lenge har du hatt delt bosted?

- Mindre enn ett år
- Ca. 1 år
- Ca. 2 år
- Ca. 3 år
- Ca. 4 år
- Ca. 5 eller flere år

Hvilken forelder bor du mest hos?

- Mamma
- Pappa
- Like mye hos begge
- Annet

Hvordan kom dere frem til denne avgjørelsen?

- Valgte det selv
- Foreldrene bestemte det
- Bestemte det i fellesskap
- Barnevernet

Hva tenker du om utsagnet "Bo i en bag"? stemmer dette?

- Stemmer svært godt
- Stemmer litt
- Stemmer lite
- Stemmer ikke i det hele tatt

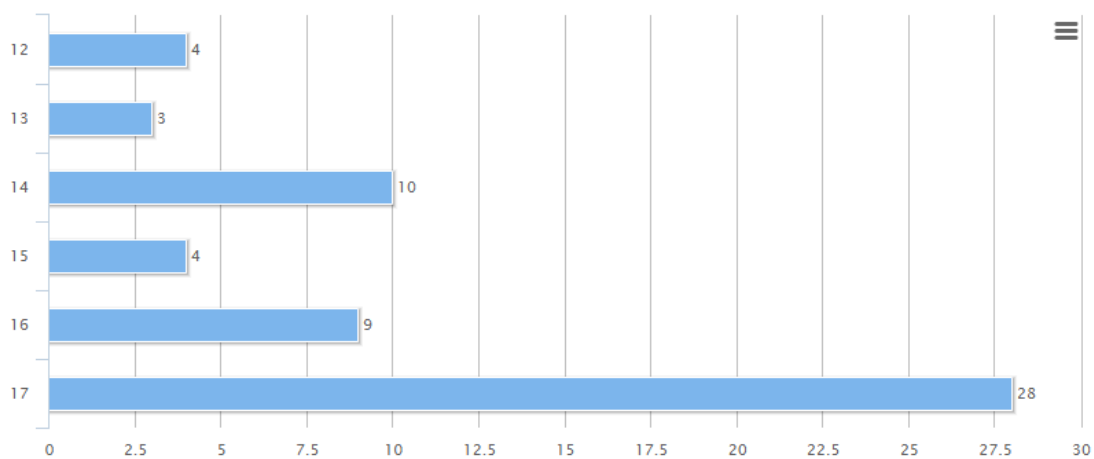
Opplever du stress ved å ha delt bosted?

- Ja, svært ofte
- Ja, av og til
- Nei, oftest ikke
- Nei, ikke i det hele tatt

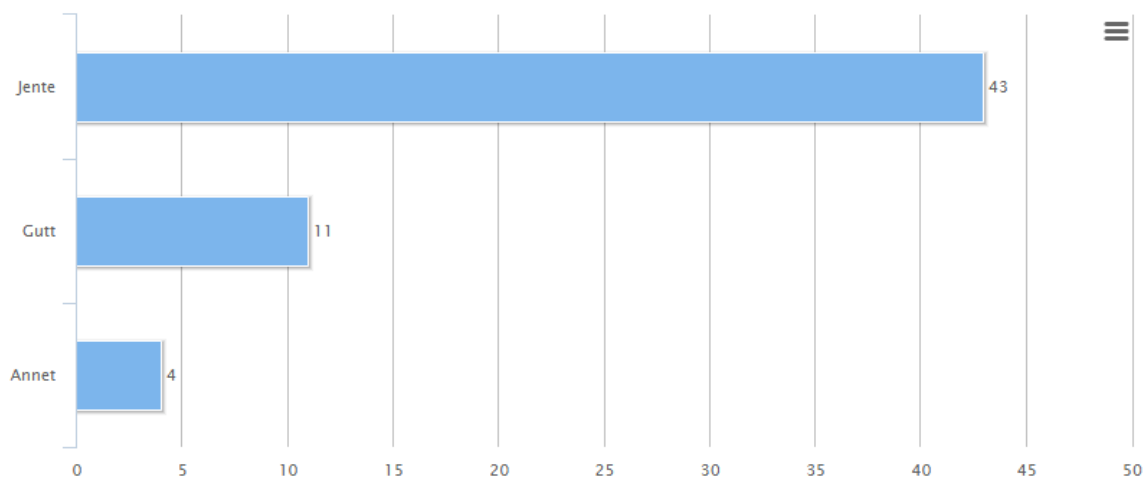
8.2 Svar på undersøkelsen

Dersom du ikke er mellom 12 og 17 år, ikke har skilte/separerte foreldre, eller ikke har en tilknytting til Sørlandet, vennligst avslutt undersøkelsen.

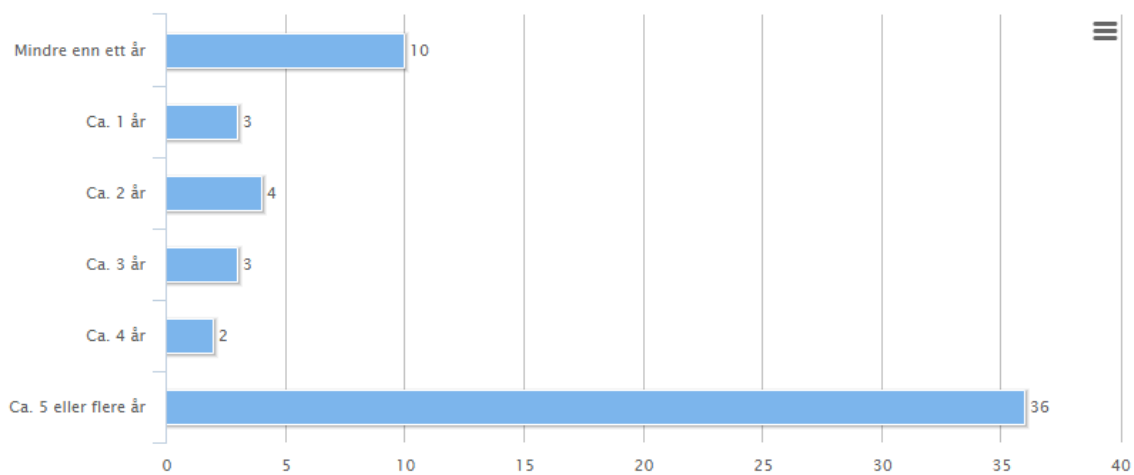
Alder?

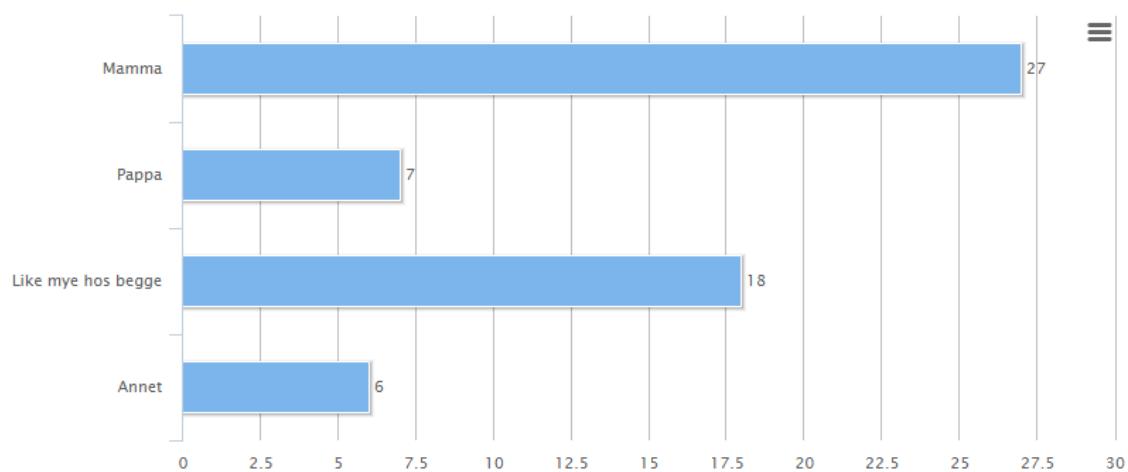
Kjønn?

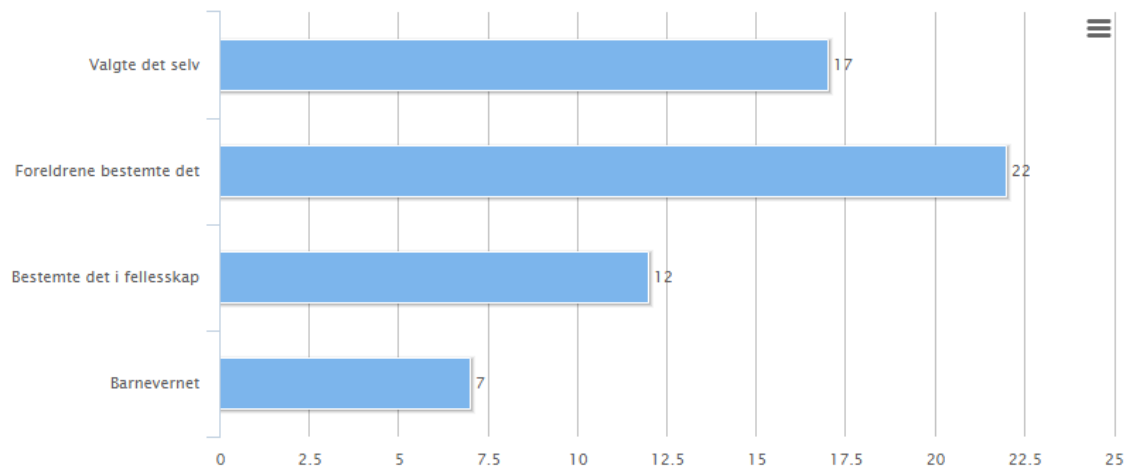
Hvor lenge har du hatt delt bosted?

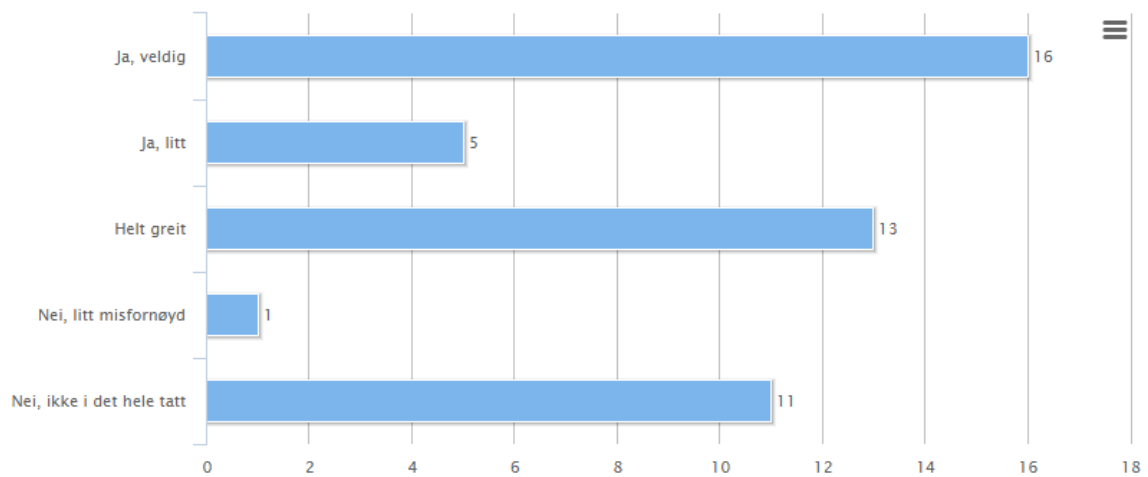
Hvilken forelder bor du mest hos?

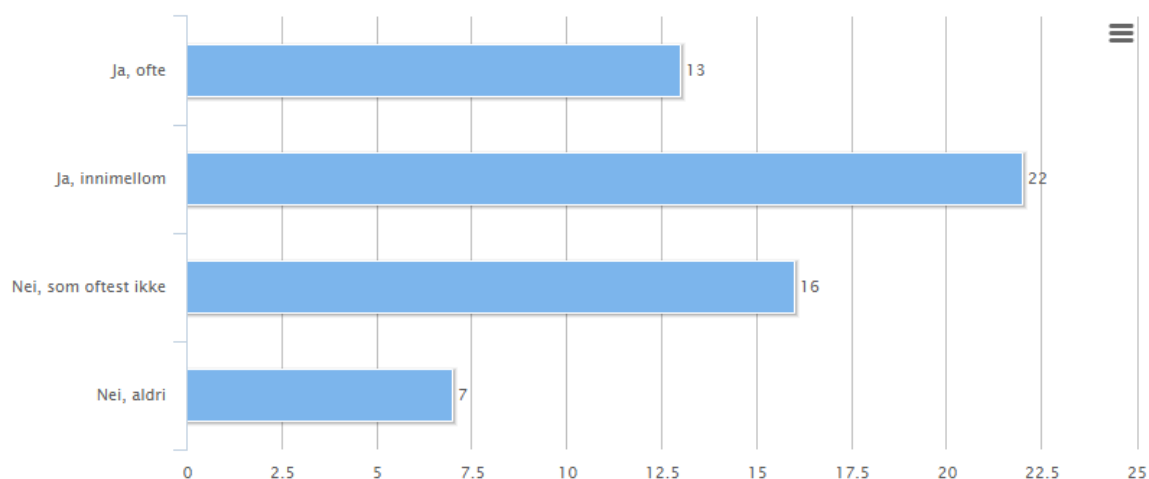
Hvordan kom dere frem til denne avgjørelsen?

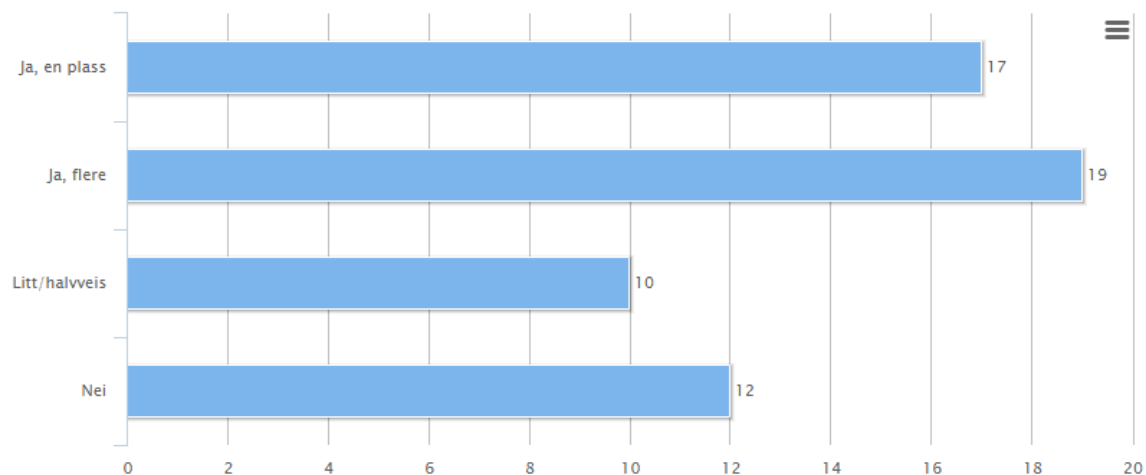
Hvis ikke du bestemte det selv, er du fornøyd med denne avgjørelsen?

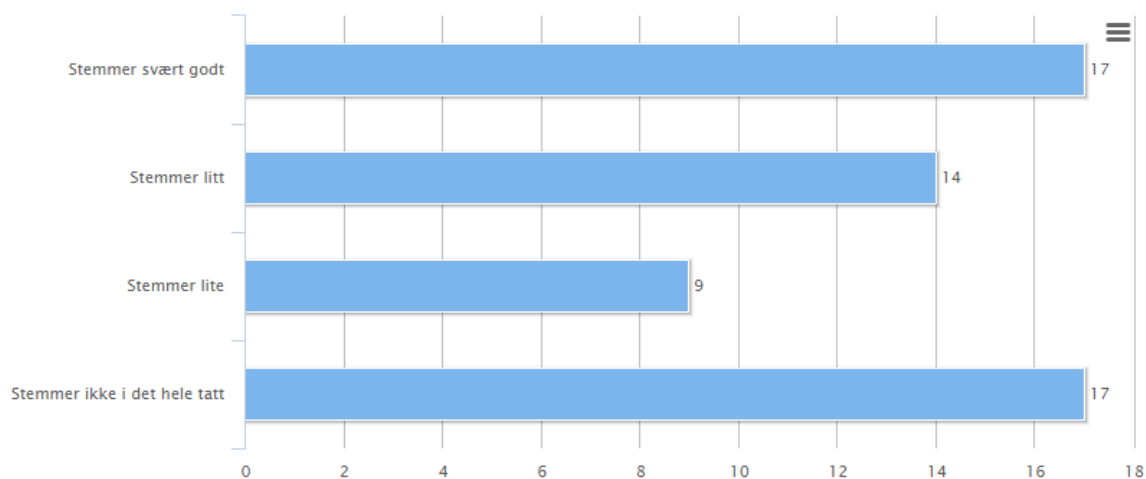
Er tankene dine ofte hos den andre forelderen?

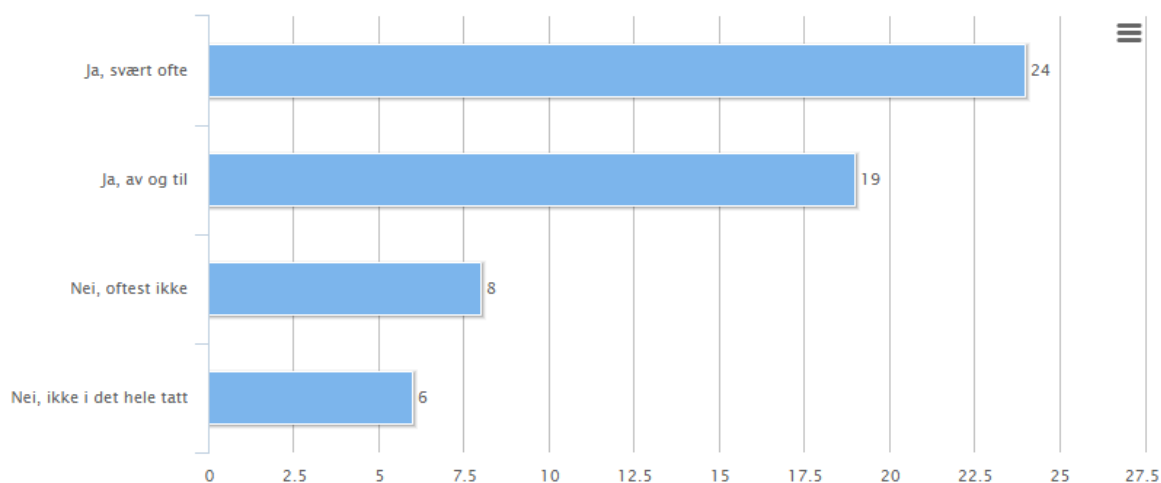
Har du en plass du anser som "hjem"?

Hva tenker du om utsagnet "Bo i en bag"? stemmer dette?

Opplever du stress ved å ha delt bosted?

8.3 Kvalitative spørsmål

Spørsmål:

1. Hvor gammel er du?
2. Hvor lenge har du hatt delt bosted?
3. Hvilken forelder bor du mest hos? Og hvem tok denne avgjørelsen? Er du i så fall fornøyd med dette?
4. Er tankene dine ofte hos den andre forelderen?
5. Har en/en flere plasser du anser som "hjem"? Føler du at du har en tilhørighet, eller flere?
6. Hva tenker du om utsagnet "Bo i en bag"? Stemmer dette for deg?
7. Opplever du stress ved å ha delt bosted?
8. Har du noen gang opplevd noe av dette som følger av delt bosted? stress, forvirring, angst, dårlig samvittighet, usikkerhet og andre problemer, i så fall, hvilke?
9. Opplever du at kontakten med venner og familie svekkes?
10. Hvordan blir de økonomiske fordelene? (skrive selv) alternativer
11. Hvordan blir de økonomiske ulempene? (skrive selv) alternativer
12. Har delt bosted påvirket deg på noen andre måter?
13. Hvordan er ordningen med bytting av bosteder? Er det stress med bytting av hus og sånn?

8.4 Intervjuer

Intervju med informant 1

- Hvor gammel er du?

17 år

- Og hvor lenge har du hatt delt bosted?

Over 10 år, 15 år ja.

- Hvilken forelder bor du mest hos?

Mamma

- Hvem tok denne avgjørelsen?

Det var en kombinasjon av mamma og pappa, og noen andre voksne, jeg tror det var barnevernet. Vi hadde besøk av en mann hjemme hos oss.

- Er du i så fall fornøyd med denne avgjørelsen?

Ja, jeg er det.

- Er tankene dine ofte hos den andre forelderen?

Ja, det er det. Fordi ofte blir det jo sånn at du tenker mye på hva den andre forelderen gjør, og hva som skjer der borte. Og at du lever på en måte to ulike liv. Ehhm, Ja.

- Har du en eller flere plasser du anser som «hjem»?

Ja, jeg ja, eller, visst jeg skal hjem sier jeg at jeg skal til pappa, eller æhh, jeg vet ikke, men jeg har jo et hjem, jeg føler jeg har et hjem, men mest hos den ene, bare et hjem. For at hos den andre forelderen har jeg jo på en måte ikke bodd. Så der er det ikke akkurat hjem. Jeg føler at jeg svever litt, og at jeg ikke har noe ordentlig plass som er hjem, og at jeg bare fyker litt frem og tilbake, på en måte.

- Føler du at du har en tilhørighet til ett sted?

Ehh, både og, jeg føler at jeg er litt sånn, visst det er den ene eller den andre plassen så er jeg litt turist, eller på besøk. Jeg føler ikke jeg har en spesiell plass jeg er fra på en måte.

- Hva tenker du om utsagnet «bo i en bag»?

Det stemmer veldig, perfekt for meg. Det blir sånn at når du skal til den andre forelderen, så pakker du ned i en bag, også flyter du frem og tilbake. Så, du reiser jo frem og tilbake med en bag med klær og alt du har. Du har liksom ikke ett fast klesskap der alt ligger. Også blir det ofte sånn at du glemmer ting hos den ene, som du skulle hatt med her. Du føler deg litt som en sigøyner.

- Føler du at det blir mye stress ved delt bosted?

Jeg føler ikke at det har vært så mye stress, det har gått greit. Jo, kanskje litt på det at det har vært slitsomt å ha måtte reise hele tiden, så langt. Og å drive å pakke. Å pakke ut, inn. Også er det stress når det skjer noe hos en forelder, også skal du finne på noe med de andre, så føler

du at du går glipp av ting. Du føler at du er halvveis med på begge plasser. Du får ikke vært 100%.

- Har du noen gang opplevd noe av dette som følger av delt bosted? stress, forvirring, angst, dårlig samvittighet, usikkerhet og andre problemer, i så fall, hvilke?

Jeg har følt på stress, og litt forvirring, som om jeg skal til den personen, eller den. Ikke noe angst, men jeg har ofte dårlig samvittighet ovenfor den andre. At den ene vil at jeg skal komme dit, mens den andre vil at jeg skal komme dit. Også blir det sånn, weeh. Så vet du ikke hva du skal, ja. Så må du velge da. Også må du jo prøve å være like mye hos begge, men så vil du jo kanskje helst være der. Og i jula, så blir det jo dårlig samvittighet, for jeg er jo hos de annethvert år. Jeg fikk jo alltid dårlig samvittighet når jeg måtte la den ene forelderen blir igjen alene der. Jeg har også følt at jeg har vært veldig flau. Også det med venner, at jeg ville aldri, jeg hadde ikke lyst å ta med folk hjem liksom, for de var jo vant med å ha mamma og pappa. Også, hmm.

- Opplever du at kontakten med venner og familie svekkes?

Ehh, ja. Fordi det blir jo til at du bare får vært, du får ikke vært fullt ut på det stedet, så ofte hendte det jo at visst jeg dro fra mamma til pappa, da gikk jeg jo glipp av mye med vennene mine hos mamma, når de fant på ting og sommerferie, turer, og bursdager. Som jeg da gikk glipp av. Og familie, da var det liksom to familier du måtte fylle. Så du var liksom aldri helt der eller der. Du ble litt delt. 50/50 opplegg.

- Hvordan ble de økonomiske fordelene og ulempene?

Jeg har ikke merka så veldig mye, tror jeg har fått ganske normalt. Det er jo noen fordeler med at jeg har fått litt flere gaver og sånn til jul, og bursdag. Med steforeldre og sånn, har jeg fått flere sett med besteforeldre og tanter og onkler og sånn. Og at pappa bare har hatt meg å forsørge har nok vært en fordel. Jeg har ikke merke så mye på ulempene. Men pappa har jo vært alene med å betale for meg, men så har jo prisen blitt delt på to, mellom han og mamma. Det har egentlig gått greit, men vi har jo brukt mye penger på buss, og fly.

- Har delt bosted påvirket deg på noen andre måter?

Jeg føler at det har gitt litt positive ting, som selvstendig. På visse områder, som det å bare reise alene, og takle å komme meg gjennom at noen ganger må du gi slipp på noen ting for å gjøre noen andre gøyere ting. Du får ikke med deg alt, på en måte. Og det med å leve to ulike liv, jeg føler det er positivt. Du får liksom to ulike vinklinger på livet.

Intervju med informant 2

Matilde: Hvor gammel er du?

Informant 2: 17, fyller 18.

Matilde: Hvor lenge har du hatt delt bosted?

Informant 2: Siden åttende klasse, sommeren i det jeg startet åttende tror jeg. Så ca. 4 år.

Matilde: Og hvem bor du mest hos?

Informant 2: Det er delt, siden mamma og pappa bor veldig nærme hverandre så hadde vi en uke hos hver og sånn hadde vi det helt til jeg starta på videregående. Jeg er liksom like mye hos begge, i ferier så planlegger de det liksom veldig bra sånn at jeg er halve ferien hos pappa og halve ferien hos mamma.

Matilde: Var det du som var med å velge det?

Informant 2: Det bestemte de.

Matilde: Var du fornøyd med det?

Informant 2: Ja, jeg var fornøyd. Jeg synes det var en bra ordning.

Matilde: Men når du var hos den ene, tenkte du ofte på den andre? Sånn at du liksom følte dårlig samvittighet for den andre, at den var alene osv.?

Informant 2: Nei.

Matilde: Ser du på begge stedene som hjem? Eller er det et sted du føler er mer «hjem»?

Informant 2: Nei, jeg ser på begge stedene som hjem. Men mamma beholdt huset da, så det er der jeg har bodd mest i lengde liksom i forhold til år, men jeg ser på begge som hjem.

Matilde: Så har vi det her utsagnet om å «bo i en bag», stemmer det for deg? Når du flytta fram og tilbake, følte du at du bodde i en bag liksom?

Informant 2: Etter det hadde gått et år og halvannet, mens når vi flytta rundt sånn så var jeg og lillebroren min litt sånn irriterte på at vi måtte flytte hver uke så vi hadde lyst til å kanskje gjøre sånn at det ble to ukers mellomrom. Men vi bare beholdt at det var sånn hver uke, men ja jeg kjente litt på at det var som å bo i en bag etter det hadde gått en stund.

Matilde: Syns du det var stress? Eller opplevde du stress ved å bo to steder og det å måtte flytte og sånne ting?

Informant 2: Jeg synes ikke det var så stressende, men jeg ble rimelig irritert et par ganger når for eksempel jeg måtte begynne å pakke fordi jeg skulle ned til pappa når jeg liksom ikke hadde lyst til å gjøre noe annet enn å bare sette meg foran pc-en for eksempel. Så ja på en måte så kan det jo ha vært stressende, men jeg ble for det meste irritert. Men det gikk fint.

Matilde: Har du opplevd noe av dette som følge av delt bosted? Stress, forvirring, angst, dårlig samvittighet, usikkerhet eller andre problemer da ved å ha delt bosted? Noen følelser eller problemer som du har følt mye på?

Informant 2: Jeg har ikke følt noe spesielt på de tingene du nettopp sa nå. Liksom jeg har veldig åpent forhold med begge foreldrene mine og jeg kan snakke med de om alt jeg vil og de vet så og si alt om meg og jeg vet alt om de. Så liksom når jeg først er hos den ene så tar jeg meg liksom god tid til å snakke med de og være med de sånn at vi liksom skal ha et like bra forhold selv om jeg ikke bor hos de fast. Særlig, sånn var det hvert fall i 9. og 10., at jeg var jo mye med hver forelder når jeg var hjemme for liksom de ser meg ikke like ofte som de gjorde før og da er det andre ting man må ta stilling til så ja, men jeg følte ikke noe på stress, men jeg følte kanskje litt på dårlig samvittighet da for det var derfor jeg var litt ekstra mye med hver av dem enn det jeg var før, når det ikke var delt bosted.

Matilde: Opplever du at kontakten med venner og familie svekkes?

Informant 2: Majoriteten av vennene mine bor på Rysstad, så når jeg bodde på Brokke så var jeg mindre med de enn når jeg bodde hos pappa som bor på Rysstad. Men når jeg for eksempel var hos mamma som bor på Brokke så var jeg med de andre kompisene der da. Så da ble det liksom, jeg var mer med vennegjengen min på Brokke når jeg var på Brokke og mer med vennegjengen min på Rista når jeg var på Rysstad.

Matilde: Hvordan blir de økonomiske fordelene/ulempene ved å ha delt bosted?

Informant 2: Mamma tok jo over hele husgjelda da på huset. Så hun sliter litt økonomisk der, men hun har fått god hjelp da av hennes foreldre igjen og pluss at hun jobba full stilling, men nå jobber hun ikke full stilling mer så nå merker hun at hun må tenke mer på å spare da for å kunne ha råd til å beholde huset og kunne betale gjeld og alt som finns. Noe som er litt ekstra vanskelig er jo det at jeg går på Drottningborg, det blir jo 7-8000 ekstra utgifter i måneden, så det merker både mamma og pappa på lommeboka at de må spare enda mer på grunn av jeg får lov til å gå på skole her liksom. Så ja, det er jo litt vanskelig.

Matilde: Det å ha delt bosted, har det påvirket deg på noen andre måter enn det du allerede har nevnt?

Informant 2: Jeg vet ikke, har aldri tenkt over det. Det har vel det, sikkert et sted i underbevisstheten som jeg ikke har peiling på. Har ikke noe bedre svar, beklager. Jeg føler jeg alltid har vært meg selv, og ikke har latt det påvirke meg på den måten.

Intervju med informant 3

Jane: Hvor gammel er du?

Informant 3: 18.

Jane: Hvor lenge har du hatt delt bosted?

Informant 3: 6 år tror jeg.

Jane: Hvilken forelder bor du mest hos?

Informant 3: Halvparten hos hver.

Jane: Hvem tok den avgjørelsen?

Informant 3: Foreldrene mine.

Jane: Er du fornøyd med den avgjørelsen?

Informant 3: Ja.

Jane: Er tankene dine ofte hos den andre forelderen?

Informant 3: Ja.

Jane: Har du en eller flere plasser du anser som hjem?

Informant 3: Ja.

Jane: Så du føler at du har flere tilhørigheter, eller en eller ingen?

Informant 3: Flere.

Jane: Hva tenker du om utsagnet «bo i en bag»? Stemmer dette for deg?

Informant 3: Ja.

Jane: Opplever du stress ved å ha delt bosted og har du noen gang opplevd noe av dette som følge av delt bosted som stress, forvirring, dårlig samvittighet, angst og andre ting? I så fall hvilke?

Informant 3: Ja, stress og dårlig samvittighet spesielt kanskje.

Jane: Hvordan blir de økonomiske fordelene og ulempene?

Informant 3: Jeg vet ikke jeg.

Jane: Sånn at det blir dyrere for en kanskje eller..?

Informant 3: Ja det blir det jo kanskje, sånn som nå betaler jeg jo alt selv så det har jo ikke så mye og si så ja

Jane: Har det å ha delt bosted påvirket deg på andre måter?

Informant 3: Ja, tror jeg har lært mye av det egentlig. Blitt mer selvstendig egentlig.

Intervju med helsesøster Elizabeth Weylert Sjølander

Saundra: Så det første vi lurer på er egentlig: har du mange elever eller folk som kommer til deg med slike problemer.

Elizabeth: Mhm, det har jeg en del av, men det er klart jeg treffer jo ofte de som har litt problemer med det. Mens de som ikke har problemer med det, de ser jo ikke jeg. Sånn at det er klart det, man må jo tenke på at bilde kan være differensiert i forhold til hvem jeg treffer, for jeg treffer jo de som har problemer så jeg kan oppleve noen ganger at det er veldig mange som har problemer. Men ja det er en del dessverre som har litt utfordringer, som dere sier, både praktisk i forhold til hva har jeg hos mamma, hva har jeg hos pappa og jeg ville helst vært hos mamma denne helgen, men jeg må være hos pappa og det praktiske med å ordne det. Det er ikke så utfordrende som når det er mye uenighet og krangel i familien, sånn at når den psykiske belastningen blir så stor så er det det vanskeligste. Jeg tror det er mye verre enn det praktiske hvis foreldrene samarbeider greit og fremfor alt ikke involverer ungdommen i sine eventuelle uenigheter så fungerer det veldig mye bedre enn når barna blir liksom del av konflikten.

Saundra: Ja, så er det noen av dem fellestrekkene du ser at de sliter både fysisk og praktisk? Eller er det noen fellestrekk?

Elizabeth: Ja, eller jeg vil si at når de sliter psykisk så er det tøffere enn om det er litt praktisk tungvint.

Matilde: Men er det noen fellestrekk med hvordan psykisk, er det liksom er de stressa eller har de skyldfølelse eller dårlig samvittighet?

Elizabeth: Ja, veldig mange, det gjelder egentlig i alle hjem hvor foreldrene går fra hverandre i alle aldre. Jeg har jo jobbet med barn og ungdom, så et fellestrekk er at barna veldig fort får skyldfølelse for ting som ikke egentlig skulle gjelde de. Og selv når liksom alle andre skjønner

jo at dette har ikke ungdommen noe grunn til å han noe del i eller skyld i så er det veldig ofte at de tar litt skyld. Så det kommer ofte frem.

Saundra: Er det mange praktiske problem, sånn at å komme fram og tilbake eller hvordan løser familiene det praktisk? Er det veldig forskjellig?

Elizabeth: Det er nok veldig forskjellig ja, og som sagt for noen er det veldig tungvint, men igjen hvis alle går inn for å løse det greit så er det utrolig hvor tilpasningsdyktige ungdommer er i forhold til å måtte forholde seg til to hjem. Så lenge viljen til å samarbeide er der og de ikke blir dratt inn i konflikter.

Matilde: Har du opplevd at det blir bedre over tid? At det kanskje er verst i starten, sliter mest i starten?

Elizabeth: Igjen, det har jo å gjøre med om konfliktnivået fortsetter å holde seg høyt eller om det liksom blir bedre etter hvert. Altså vi har jo alt fra de som velger å feire jul sammen med eksen til de som ikke kan snakke sammen i det hele tatt. Og det er klart at det er enklere med de som har et åpent og greit forhold. Jeg vet ikke om det har med spørsmålene deres å gjøre, men jeg ser jo også her på Drottningborg at en del opplever det som en pust i bakken og en pause å få lov å være her fordi de ikke hele tiden må forholde seg til at nå skal jeg til pappa, nå skal jeg til mamma og mamma ville helst at jeg skulle vært hos henne, stakkars mamma må hun være alene eller stakkars pappa må han være alene eller mamma blir irritert når jeg vil være hos pappa, altså du slipper den der, altså når du bor her så behøver de ikke å forholde seg til noen av hjemmene. Det merker jeg flere som opplever som en frisoner når de kan være her.

Saundra: Ja, også er det liksom merker du noen ganger at de mister tilhørighet til et hjem eller at de føler seg mere hjemme hos mammaen eller pappaen eller at de føler de ikke har noe hjem noen ganger?

Elizabeth: Ja, igjen der har jeg nok mer erfaring hvor de snakker om det med yngre ungdommer og barn. At det stedet hvor de ikke har eget rom, egen seng og kanskje må, fordi det kan være en del mine, dine og våre barn, og at de på en måte i det ene hjemmet er «gjest», så oppleves det tøffere enn der de på en måte har sitt rom og en del har jo sitt rom og sitt sted i alle fall hos mor og far så det tror jeg nok de fleste setter pris på at de på en måte har noe som er sitt eget sted. At de ikke er gjest på det ene stedet.

Saundra: Har du noen tips til hvordan spørsmål som er greit å spørre for at det ikke blir for vanskelig å svare osv.?

Elizabeth: Jeg tror ikke noe av det dere har snakket med meg om nå er for vanskelig for de å ta opp, annet enn altså denne skyldfølelsen som jeg ofte ser. Den kan jo være mer og mindre bevisst, men det er helt greit å ta opp å fordi altså det er jo ikke dere skyld. Det er jo veldig viktig, det er jo faktisk ikke barnas skyld at foreldrene går fra hverandre. Det har med samværet mellom de voksne å gjøre, uavhengig om barnet har vært vanskelig eller ikke og det har vært belastning på toppen så er det jo aldri barnets skyld at foreldrene velger å ikke være sammen. Så det er bare viktig å understreke alltid at selv om man ubevisst og urettferdig føler skyld så er det ikke barnets skyld. Og det ene kan gå på at man bekymrer seg for en forelder eller at man opplever at en av foreldrene er veldig dominerende og skal få informasjon gjennom barnet om den andre forelderen, så det kan være både manipulasjon og veldig eierskap og sånne ting, økonomi kan jo ofte være et problem og det med om man er bekymra for den andre forelderen. Også er det jo, for noen er det jo litt sårt hvis en av foreldrene på en måte velger å trekke seg veldig bort. At de ikke får den nærkontakten fra far lenger for eksempel som de hadde før. Men jeg tenker jo at dere kan begynne med å spørre om hvordan de opplever å være fra et skilt hjem og spør hvor lenge de har, altså for mange har det jo selvfølgelig noe å si om foreldrene ble skilt når de var 3-4 år og de nå er ungdommer så har de nesten ikke minne om noe annet og da har de jo vanligvis, hvis ikke konfliktnivået er kjempehøyt, så har de jo på en måte vent seg til det. Hvis skilsmissen skjedde i fjor er jo det oftest en annen situasjon, men det har mye å gjøre med konfliktnivået.

Saundra: Tror du at den løsningen som familien kommer fram til er bedre for foreldrene eller barna? Er det ofte at de tenker på hvordan det går med barnet eller er det at de vil ha 50/50 eller moren vil ha mer eller faren vil ha mer eller?

Elizabeth: Her ser jeg jo også veldig mye forskjellig. Det finnes jo til og med foreldre som flytter inn og ut av samme hus i en periode, som regel vil ikke det fungere over lang tid, men det er noen som er veldig innstilt på at de skal gjøre det som er absolutt best mulig for barna. Mens noen foreldre tenker bare på egne følelser og behov, men de aller fleste foreldre prøver jo å ivareta barnas interesser, selv når de er i konflikt så vil de jo ofte gjerne barnas beste, men det ikke alltid at de klarer helt å få det til fordi konfliktnivået overskygger det. Det hender jo, dessverre er det jo av og til sånn at barna og opplever og skjønner og er glad for at foreldrene gikk fra hverandre på grunn av at det var så

vanskelig når de bodde sammen. Så det er ikke sånn at det alltid hadde vært bedre for dem å prøve og fortsette sammen. Men veldig viktig med så lite konfliktnivå som mulig og kanskje aller viktigst at ikke ungdommen blir blandet inn i foreldrenes konflikter eller at de prøver å bruke de som budbærere eller prøve å manipulere de til å ta side.

Matilde: Er det sånn at mange som føler at de «bor i en bag» liksom? Når de må flytte fram og tilbake osv.?

Elizabeth: Jaa, noen opplever nok litt det. Vet ikke akkurat hvor tydelig det har kommet frem her, men det handler jo igjen om det vi snakket om helt i begynnelsen at det er stressende å ikke hele tiden vite hvor du skal og hos hvem du har gymtøyet. Etter hvert finner man jo gjerne løsninger å ha de vanligste tingene liggende på begge steder og sånn, men for noen er det et stressmoment.